

KAKOVOSTNA ŠOLA = ŠTUDENTJE Z VELIKO PRIDOBLENIMI KOMPETENCAMI

QUALITY SCHOOL = STUDENTS WITH MANY ACQUIRED COMPETENCIES

Anton Vorina¹

DOI: <https://doi.org/10.31410/EMAN.2020.499>

Povzetek: Prispevek prikazuje raziskavo o pridobljenih kompetencah študentov na Ekonomski šoli Celje, Višji strokovni šoli. Vzorec predstavlja 20 študentov, ki so končali študij na višji strokovni šoli v zadnjih 5 letih v programu Ekonomist, Organizator socialne mreže in Varovanje. Namen prispevka je prikazati, katere kompetence so študentje na šoli pridobili bolj za opravljanje dela v službi in katere manj. Ugotavljamo, da so študentje najmanj kompetenc pridobili na področjih "Znanje tujih jezikov", "Inovativnost" ter "Odločanje". So pa študentje ocenili, da so največ kompetenc dobili na področjih "Sposobnost vrednotenja lastnega dela", Sposobnost učenja" ter "Socialne spretnosti" kot so spretnost vzpostavljanja in dobrih medsebojnih odnosov v delovnem okolju, uspešnega komuniciranja, reševanja konfliktov. Študentje si želijo, da bi pridobili še več znanja s področja tujih jezikov.

Ključne besede: Kakovost, Šola, Kompetenca, Študent.

Abstract: The paper presents a research about acquired competences of students at the Celje School of Economics, Vocational College. The sample represents 20 students who finished their studies at a vocational college within last 5 years in the program Economist, Social Network Organizer and Security. The purpose of the paper is to show which competences students have gained more in school for their work and less as well. We found out that students have acquired the least competencies in the fields of „Foreign language skills“, „Innovation“ and „Decision making“. However, the students assessed that they gained the most competences in the fields of "Ability to value their own work", Ability to learn" and "Social skills" such as the ability to establish and have good relationships in the work environment, successful communication, and conflict resolution. Students are wishing to gain even more foreign language skills.

Keywords: Quality, School, Competence, Student.

1. UVOD

Neprestano razvijanje sposobnosti, spretnosti in znanj posameznika in posledično skupin, je v današnjem tekmovalnem in spreminjajočem se svetu ključnega pomena za obstoj in razvoj na trgu. Pritiski in spremembe so in bodo ostala del poslovnega okolja, kar pomeni, da se bo nadaljevala tudi potreba po razvoju novih kompetenc in spretnosti.

Kompetence v poslovnem okolju razumemo kot zmožnost organizacije, da nekaj proizvede, da se nečesa nauči ali se na primer nečemu prilagodi. Na ravni posameznika so kompetence ključne značilnosti in vedenja zaposlenih, ki so osnova za učinkovito delovanje v določeni organizaciji ali službi.

¹ Ekonomska šola Celje Višja strokovna šola, Mariborska 2, 3000 Celje, Slovenija

V članku želimo odgovoriti na štiri raziskovalna vprašanja:

- Katere kompetence so študentje v času študija najbolj razvili in katere najmanj?
- Ali so študentje v času študija imeli zaposlitev in kako hitro so se zaposlili po končanju študija?
- Koliko let (povprečno) traja študij na Ekonomski šoli Celje, višji strokovni šoli?
- Katerih znanj, ki so potrebna na trgu dela, študentje niso pridobili v času študija?

2. KAKOVOST IN KOMPETENCE V VIŠJIH STRKOVNIH ŠOLAH

Višje strokovno izobraževanje dopolnjuje oziroma zaokroža ponudbo v terciarnem izobraževanju, postalo je njegov nepogrešljivi del. Čedalje pogosteje se tudi v Evropi poudarja nujnost takega izobraževanja, imenuje se tertiary short cycle education oziroma sub-degree level ali short cycle level =krajše terciarno izobraževanje (http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/visjesolsko_izobrazevanje/).

Višje strokovno izobraževanje traja 2 leti in je najbolj povezan študij s prakso, saj morajo študentje v času dveletnega študija opraviti tudi 800 ur praktičnega dela v podjetju.

Kompetenco definiramo kot celoto vedenjskih vzorcev, ki jih mora posameznik obvladovati, če želi uspešno in učinkovito opravljati zaupano delo (Škafar, 2007).

Kompetenca je zmožnost opraviti neko nalogo, nekompetenca pa nasprotno. Kompetence vključujejo: obvladovanje pojmov, znanj, spretnosti, veščin, socialnih odnosov, stališč, ravnanj, odnosa do samega sebe (http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:XkcBtaDRTecJ:www.zrss.si/docx/300611100555_geo_kompetence_in_znanja.docx+&cd=3&hl=sl&ct=clnk&gl=si).

Kompetence so namreč vse sposobnosti uporabe znanja in druge zmožnosti, ki so potrebne, da nekdo uspešno in učinkovito in v skladu s standardi delovne uspešnosti, izvrši določeno nalogo, opravi delo ali odigra vlogo v poslovnem procesu (<http://www.dialogos.si/slo/storitve/svetovanje/model-kompetenc/kompetence/>).

Torej samo ustrezno kompetenten posameznik je lahko na svojem delovnem področju lahko uspešen posameznik. Kompetence bi lahko opredelili kot sposobnost posameznika, da aktivira, uporabi in poveže svoje zmožnosti pri delu, ki ga opravlja. Kontekst dela pa je pogojen s kompleksnostjo, raznovrstnostjo in nepredvidljivostjo situacij v poslovanju sleherne organizacije, pa naj gre to za javni ali pa realni sektor. Pri kompetencah gre predvsem za kadrovske vire v funkciji »kdo« in »kako«, ne pa zgolj »kaj« in »zakaj«. Navedimo primer. Natančnost, doslednost in disciplinarnost je kombinacija vrtilin, idealna za šefa računovodstva ali pa bančnega uslužbenca. Ali je ta vrtilina dobra za pesnika, umetnika ali kreativnega direktorja trženja v turizmu? Zagotovo ne, zato so pomembne kompetence, ki jih pridobimo tudi z delovnimi izkušnjami, delovnimi navadami in jih ne dobimo zgolj v šoli (Vorina, 2011).

Kociper in Vadnjal (2010), sta opravila zanimivo raziskavo o kompetencah podjetnikov, ki vodijo hitro rastoča podjetja. Kompetence podjetnikov, ki so nujne za preživetje in rast hitro rastočih podjetij so danes ena najbolj aktualnih raziskovalnih vprašanj. Za namen zbiranja podatkov sta izvedla kvalitativno raziskavo in sicer sta opravila 28 polstrukturiranih intervjujev s podjetniki, ki so v večini tudi ustanovitelji teh podjetij. Rezultati kažejo, da podjetniki, kot najpomemb-

nejšo kompetenco označujejo razumevanje potreb kupcev, ki ji sledijo vztrajnost, kreativno mišljenje, uspešna prodaja in zaupanje kupcev.

Zelo pomembno je tudi, da študentje razvijajo IKT kompetence, saj so raziskovalci (Vorina, David, Vukotić, 2013) ugotovili, da obstaja statistično pomembna pozitivna povezanost med razvitostjo IKT kompetenc in motiviranostjo pri delu.

3. RAZISKAVA, METODE DELA, VZOREC

V letu 2019 smo se na šoli odločili, da povprašamo študente, ki so zaključili študij, o pridobljenih kompetencah v času študija. Vprašalniki o pridobljenih kompetencah so bili poslani »online« 50 študentom, od tega jih je odgovorilo v času od 22. 5. 2019 do 29. 5. 2019 samo 20.

V anketi je sodelovalo 6 moških oziroma 30 % vseh anketirancev in 14 žensk oziroma 70 % vseh anketirancev. Povprečna starost anketirancev je znaša 28,50 let, standardni odklon pa 6,5 let. Redno je študiralo 10 anketirancev oziroma 50 % vseh anketirancev, izredno pa tudi 10 anketirancev oziroma 50 % vseh anketirancev.

4. UGOTOVITVE RAZISKAVE-ODGOVORI NA RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Prvo raziskovalno vprašanje se glasi: Katere kompetence so študentje v času študija najbolj razvili in katere najmanj? Pridobljenost osemnajstih vrst kompetenc smo merili na Likertovi lestvici z ocenami 1 - sploh ne; 2 – malo; 3 – delno; 4 – precej; 5 - zelo veliko, kar prikažemo v tabeli 1.

Tabela 1. Pridobljene kompetence-povprečne vrednosti in standardni odklon

Kompetenca	N	Povprečje	Std. odklon
[Znanje tujih jezikov]	20	3,58	0,961
[Inovativnost]	20	3,63	0,895
[Odločanje]	20	3,68	0,749
[Spretnosti vodenja drugih]	20	3,68	0,885
[Sposobnost analize in sinteze]	20	3,74	0,872
[Podjetno razmišljanje]	20	3,79	0,713
[Sposobnost raziskovanja]	20	3,79	0,855
[Sposobnost pridobivanja in obdelave informacij iz različnih virov]	20	3,84	0,765
[Sposobnost uporabe znanja v praksi]	20	3,84	0,958
[Prilagodljivost]	20	3,84	0,688
[Sodelovanje v skupini, timu]	20	3,89	0,809
[Znanje uporabe sodobne informacijsko komunikacijske tehnologije]	20	3,89	0,809
[Teoretično strokovno znanje]	20	3,89	0,737
[Spretnost za organizacijo lastnega dela]	20	3,95	0,705
[Pisna in ustna komunikacija v slovenskem jeziku]	20	3,95	0,781
[Sposobnost vrednotenja lastnega dela]	20	4,00	0,745
[Sposobnost učenja]	20	4,00	0,816
[Socialne spretnosti (uspešno komuniciranje, reševanje konfliktov...)]	20	4,21	0,855

Vir: Lastna raziskava, 2019

Iz tabele 1 ugotovimo, da so študentje, v času študija, najmanj kompetenc pridobili na področju [Znanje tujih jezikov], [Inovativnost] in [Odločanje], največ kompetenc pa so dobili na področjih [Socialne spretnosti; spretnost vzpostavljanja in dobrih medsebojnih odnosov v delovnem okolju, uspešnega komuniciranja, reševanja konfliktov], [Sposobnost učenja] in [Sposobnost vrednotenja lastnega dela].

Drugo raziskovalno vprašanje se glasi: Ali so študentje v času študija imeli zaposlitev in kako hitro so se zaposlili po končanju študija? Študente smo povprašali, ali so v času študija imeli zaposlitev, kar prikazemo v tabeli 2.

Tabela 2. Rezultati o opravljanju dela v času študija

Vrsta zaposlitve v času študija	Frekvenca	Procent
Bil/a sem zaposlen/a v drugem podjetju kot sedaj	4	20
Opravljal/a sem delo preko študentskega servisa	10	50
Opravljal/a sem pogodbeno/priložnostno delo	1	5
Nisem opravljal/a dela oz. bila zaposlen/a	4	20
Skupaj	19	95
Manjkajoči	1	5
Skupaj	20	100

Vir: Lastna raziskava, 2019

Iz tabele 2 ugotovimo, da je med študijem 50 % študentov opravljal delo preko študentskega servisa, 20 % jih je bilo zaposlenih v drugem podjetju kot sedaj, 20 % študentov pa ni opravljal nobenega dela oziroma niso bili zaposleni.

Tabela 3. Rezultati o pridobitvi zaposlitve po končanem študiju

Čas zaposlitve po zaključku študija	Frekvenca	Procent
Takoj po diplomi	4	20
Od šest do dvanajst mesecev po diplomi	1	5
Nad dvanajst mesecev po diplomi	1	5
Bil sem zaposlen/a že med študijem	4	20
Še vedno nisem zaposlen/a	9	45
Skupaj	19	95
Manjkajoči	12	15
Skupaj	80	100

Vir: Lastna raziskava, 2019

Iz tabele 3 ugotovimo, da se je takoj, po opravljeni diplomi oz. zaključku študija, zaposlilo 20 % študentov, od šest do dvanajst mesecev po diplomi pa se je zaposlilo 5 % študentov. 20 % študentov je bilo že zaposlenih v času študija, po enem letu po dokončanju študija pa se je zaposlilo 5 % študentov. Še vedno pa zaposlitve ni imelo 45 % študentov.

Tretje raziskovalno vprašanje se glasi: Koliko let (povprečno) traja študij na Ekonomski šoli Celje, višji strokovni šoli? Študente smo povprašali, kdaj so začeli s študijem in kdaj so ga zaključili, kar prikazemo v tabeli 4.

Tabela 4. Povprečni čas študija

Način študija	Povprečje	N	Std. odklon
Redni študij	3,30	10	1,49
Izredni študij	2,60	10	0,70
Skupaj	2,95	20	1,19

Vir: Lastna raziskava, 2019

Tabela 4 prikazuje, da je povprečno redni študij trajal 3,30 let, izredni študij pa 2,60 let. Celotno povprečje študija znaša 2,95 let, standardni odklon pa 1,19 let.

Zadnje raziskovalno vprašanje se glasi: Katerih znanj, ki so potrebna na trgu dela, študentje niso pridobili v času študija? Študente smo povprašali, katerih znanj, ki so potrebna na trgu dela, niso pridobili v času študija, kar prikažemo v tabeli 5.

Iz tabele 5 je razvidno, da si študentje zelo želijo, da bi v času študija pridobili znanja s področja tujih jezikov in še več pouka, ki temelji na praktičnih primerih.

Tabela 5. Ne-pridobljena znanja v času študija

Katerih znanj, ki so potrebna na trgu dela, niste pridobili v času študija?	Frekvenca	Procent
Tuj jezik-angleščina in nemščina	3	33,33
Še več praktičnega znanja-pouka	2	22,22
Iznajdljivost	1	11,11
Prodajnih sposobnosti	1	11,11
O vzgoji.	1	11,11
Osebno trženje-samopromocija.	1	11,11
Skupaj	9	100,00

Vir: Lastna raziskava, 2019

ZAKLJUČEK

Znanje v poslovnem svetu hitro zastara. Nenehno se srečujemo z novimi tehnologijami in delovnimi procesi, ki krepijo timsko delo, se vse bolj usmerjajo v storitveno dejavnost in je vedno več stikov s strankami, zato je treba znati več, kot le brati, pisati, računati in imeti določeno znanje tehničnih veščin. »Kompetence, nekoč že uveljavljene, potem že skoraj pozabljene, so znova aktualne – vračajo se v podjetja in organizacije, pa tudi v izobraževanje.

Ugotavljamo, da bo potrebno v prihodnje še več pozornosti namenjati pridobivanju kompetenc študentov na področju znanja tujih jezikov in prodajnih sposobnosti.

LITERATURA

- Juvan, E. in Weber, A. (2010). *Kompetentnost in kakovost izvajanja turistične ponudbe: primer predstavnikov na destinaciji*. Portorož: Turistica, Fakulteta za turistične študije.
- Kaj so kompetence?* (2020.) Pridobljeno 16. 2. 2020 s spletne strani <http://www.dialogos.si/slo/storitve/svetovanje/model-kompetenc/kompetence/>.
- Kociper, T., Vadnjal, J. (2010). *Najpomembnejše kompetence podjetnikov za vodenje hitro rastočih podjetij*. Portorož: Turistica, Fakulteta za turistične študije.
- Kompetenca je zmožnost opraviti neko nalogo.* (2020). Pridobljeno 22. 2. 2020 s spletne strani http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:XkcBtaDRTecJ:www.zrss.si/docx/300611100555_geo_kompetence_in_znanja.docx+%&cd=3&hl=sl&ct=clnk&gl=si.
- Na kratko o pomenu in razvoju višjega strokovnega izobraževanja.* (2020). Pridobljeno 22. 2. 2020 s spletne strani http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/visjesolsko_izobrazevanje/.
- Škafar, B. (2007). *Uspešno podjetje jutrišnjega dne*. Murska Sobota: Pomurski ekološki center.
- Vorina, A. (2011). *Menedžment kakovosti v turizmu*. Celje: Fakulteta za komercialne in poslovne vede.
- Vorina, A., David, K., Vrabič Vukotić, A. (2013). The relationship between the development of the ict competencies and employee engagement. *Vesnik*, 2 (1): 37-50.

